

פרק 7.

פ ס י ל ה מ נ ה ל י ת

במסגרת המאבק בתאונות הדרכים, במטרה ליצור הרתעה בביצוע עבירות תנועה חמורות ובמטרה "להרחיק מההגה" נהג שביצע עבירת תנועה חמורה או מסוכנת, או נהג שגרם לתאונת דרכים ובהמשך נהיגתו קיים חשש לסיכון הציבור, נקבעה הוראת חיקוק ע"י המחוקק המעניקה סמכות לקציני משטרה בדרגת מפקח ומעלה לפסול מנהלית רשיון נהיגה של נהג לתקופה מוגדרת. סמכות זו נקבעה, כצעד מנהלי לפני משפט, לגבי ביצוע עבירות תנועה ספציפיות וחמורות ובתאונות דרכים שבהם נפצע או נהרג אדם, או ניזוק רכוש, כצעד מנהלי לפני משפט.

סעיפים 47-50 לפקודת התעבורה דנים בפסילה המנהלית, כאשר הפסילה חולקה ל-3:

הקצין שפוסל דרגתו מפקח ומעלה ויפסול רק אם יש לו יסוד להאמין שיוגש כתב אישום כנגד הנהג.
זמני הפסילה:

- פסילה מנהלית ל-30 יום בגין עבירת תנועה חמורה כמפורט בתוספת הרביעית לפקודת התעבורה.
- פסילה מנהלית ל-60 יום בגין תאונת דרכים שבה נחבל אדם או נגרם נזק לרכוש.
- פסילה מנהלית ל-90 יום בגין תאונת דרכים שבה נהרג אדם.

המוסמכים לפסול מנהלית

למרות הכתוב בפקודת התעבורה, נוהלי מת"ן אינם מאפשרים לכל קצין בדרגת מפקח ומעלה לבצע פסילה, אלא לנמנים ברשימה הר"מ:

1. בעבירות על התוספת הרביעית לפקודת התעבורה:

- א. קצין את"ן מחוזי.
- ב. מפקד מתנ"א אזורי.
- ג. קצין את"ן מרחבי.
- ד. מפקד שלוחת מתנ"א.
- ה. ראש משרד תנועה בתחנה.

- ו. מפקדי תחנות גולן, קריית שמונה, ראש פינה, קטיף.
- ז. רמ"סים בתחנות מחוז ש"י, רמ"ס תחנת ארז.
- ח. ר' את"ן, ר' מת"ן, מפקד מתנ"א וסגן מפקד מתנ"א, את"ן/מפקד ימ"ר, מת"ן/רמ"ד תעבורה.
- ט. כל אחד מהני"ל רשאי לקבוע קצין תנועה שתחת פיקודו בדרגת מפקח לפחות, לטיפול בפסילות מנהליות, כממלא מקומו, בנוסף לו או לטיפול בפסילות על אתר.

על אף האמור לעיל, במקרים שיפורטו להלן, המחליט לגבי הפסילה המנהלית יהיה:-
במתנ"א – מפקד מתנ"א איזורי.

ביחידת את"ן – קצין את"ן מרחבי/קצין את"ן מחוזי.

√ בעבירת מהירות מעל 175 קמ"ש (לאחר ביצוע הפחתה כאמור בנהלים והנחיות מת"ן לגבי כל מכשור).

√ העבירה בוצעה ע"י אח"מים כמפורט להלן: שרים, סגני שרים וחברי כנסת (להם אין חסינות בעבירות תנועה).

√ להדגיש, כי כלפי אח"מים בעלי חסינות כמפורט בנוהל מת"ן 02.231.10, אין להפעיל הליך של פסילה מנהלית, אלא לפעול כאמור בנוהל זה.

2. בתאונות דרכים:-

- א. קצין את"ן מחוזי.
- ב. קצין את"ן מרחבי.
- ג. ראש מפלג חקירות באת"ן ת"א ובאת"ן ירושלים.
- ד. ראש מחלק תאונות דרכים ביחידות את"ן מרחביות.
- ה. מפקד שלוחת מתנ"א אילת המורחבת.
- ו. ראש משרד תנועה בתחנה.
- ז. קציני יחידות בוחנים באת"ן ת"א.
- ח. מפקד שלוחת מתנ"א ראש פינה.
- ט. כל אחד מהני"ל רשאי לקבוע קצין תנועה שתחת פיקודו בדרגת מפקח לפחות, לטיפול בפסילות מנהליות, כממלא מקומו או בנוסף לו.

הטיפול בפסילה מנהלית

בגין עבירת תנועה מהתוספת הרביעית לפקודת התעבורה

שוטר, שהיה עד ראיה לעבירת תנועה שביצע נהג רכב, יפעל בעבירות המפורטות להלן לפסילה מנהלית של נהג.

העבירות הן (כולל מסוג הזמנה לדין):

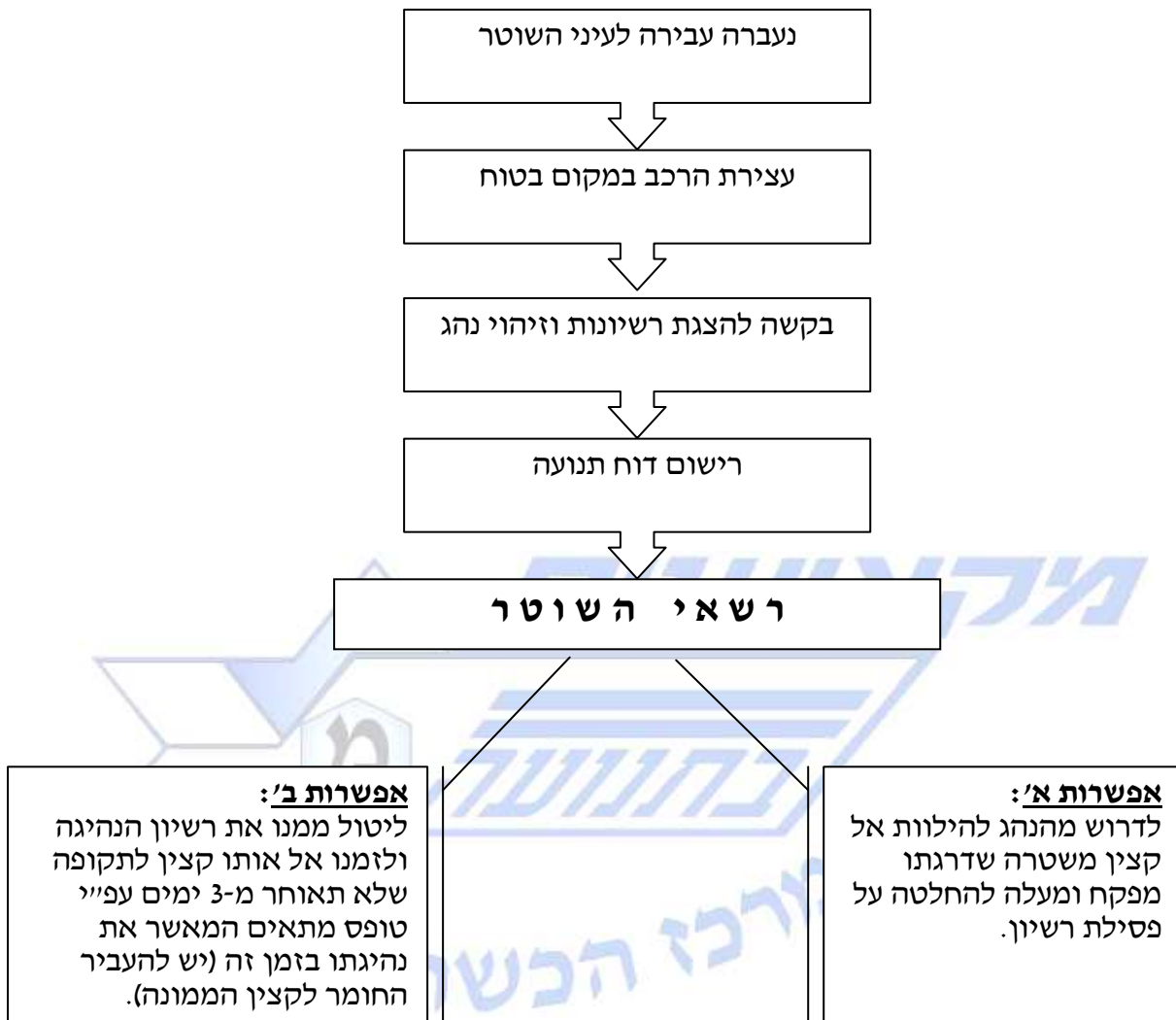
1. א. אי ציות לתמרור ב-37, לנהג רכב אשר לא עצר ולא נתן זכות קדימה בצומת.
ב. אי ציות לתמרור ב-37, לנהג רכב אשר עצר ולא נתן זכות קדימה בצומת.
ג. אי ציות לתמרור ב-37, לנהג רכב אשר לא ידוע אם עצר או לא, אך לא נתן זכות קדימה בצומת.
2. אי ציות לתמרור ב-36, לעניין אי מתן זכות קדימה בצומת.
3. אי תקינות רכב במצב העלול לסכן עוברי דרך.
4. עקיפה בדרך לא פנויה.
5. עקיפה מסוכנת, תוך חציית קו הפרדה רצוף.
6. נהיגה במהירות של יותר מ-30 קמ"ש בדרך עירונית.
7. נהיגה במהירות של יותר מ-40 קמ"ש בדרך שאינה עירונית.
8. אי מתן זכות קדימה להולך רגל במעבר חציה תוך סיכונו.
9. הובלת מטען חורג מהמשקל הכולל המותר של הרכב ב-25% ויותר.
10. נהג חדש החייב במלווה, ללא מלווה.
11. נהג אשר מסיע נוסעים בשכר ובכמות העולה על הרשום ברשיון הרכב.
12. נהג אשר חוצה מפגש מסילת ברזל בזמן שדולק אור אדום ברמזור ו/או שהמחסום סגור או נע לקראת סגירה.
13. נהג אשר חוצה מפגש מסילת ברזל בזמן שרכבת מתקרבת נראית/נשמעת משמיעה אות אזהרה.

פעולות השוטר לגבי הפסילה

1. השוטר יזהה את נהג הרכב על פי מסמכיו, יודיע לו את מהות העבירה וירשום נגדו דוח הזמנה לדין לתאריך קרוב שנקבע לדוחות פסילה, ליום ה-30 או לאחד הימים הסמוכים שלאחריו.
2. עם מתן הדוח, רשאי השוטר לדרוש מהנהג להילוות אליו אל קצין משטרה, או לדרוש ממנו להמתין במקום עד להגעתו של קצין המשטרה למקום (פסילה על אתר), או ליטול ממנו את רשיון הנהיגה שלו.
3. אם השוטר לא דורש מהנהג להילוות אליו אל קצין משטרה, או לא דורש ממנו להמתין במקום עד להגעתו של קצין המשטרה, ייטול את רשיון הנהיגה שלו וייתן לו אישור על נטילת הרשיון וזימון להופיע בתוך 3 ימים במועד שיקבע, בפני קצין משטרה המוסמך לפסול לצורך החלטה בדבר פסילת רשיון הנהיגה שלו.
4. שוטר הרושם דו"ח ימלא האישור של נטילת רשיון נהיגה – טופס מ-3390, בשני העתקים, אשר בו יירשמו הפרטים באשר להזמנה לדין בפסילה, תאריך, שעה ומקום.
- בפרק הזמן שעד הזימון להחלטה בדבר רשיון הנהיגה של הנהג, דינו של אישור הפקדת רשיון הנהיגה כדין רשיון נהיגה שניטל מנהג והוא רשאי לנהוג עם האישור. לא היה בידי הנהג רשיון נהיגה – ירשום השוטר דו"ח הזמנה לדין על נהיגה ללא רשיון נהיגה, בניגוד לסעיף 10(א) לפקודת התעבורה, יצרפו למסמכים כמפורט להלן ויזמנו להציג הרשיונות בפני הקצין באותה יחידה בה אמור להיפסל רשיונו.
5. דו"ח התנועה, רשיון הנהיגה ועותק מהאישור הזמני יועברו לקצין המוסמך לפסול, להחלטה בדבר הפסילה.
6. חלה חובת שימוע ע"י הקצין לגבי החלטה על הפסילה, כך שהנהג או בא כוחו יוכל לטעון את טענותיו (ההחלטה לגבי הפסילה תושפע מהרשעותיו הקודמות של הנהג, מידת הסיכון שגרם לעצמו ולאחרים, חומרת העבירה, עניין ציבורי או מלחמה בעבירה מסוימת ונסיבות מיוחדות).
7. יש לידע את הנהג (הודעה זו גם רשומה על טופס ההזמנה), כי אם לא יופיע בלשכת התנועה בפני קצין המשטרה במועד שזומן אליו – רשאי קצין המשטרה לפסול אותו מלהחזיק ברשיון הנהיגה בהיעדרו והפסילה תחול ממועד החלטה.

8. ביקש הנהג מהשוטר כי הדיון בפסילה רשיונו יערך בפני קצין משטרה ביחידת התנועה הקרובה למקום מגוריו ולא ביחידת התנועה בה נעברה העבירה, לפי נוהל מת"ן 02.231.20 יש להבהיר לו כי יפנה בבקשה כזאת לקצין התנועה שמצוין בזימון (הדבר ניתן כאשר המרחק בין היחידות הוא מעל 100 ק"מ).
9. ניתן לבצע הליך פסילה מנהלית גם לנהג שהוא חייל ברכב צבאי, כאשר הדוח ירשם על דוח פנימי.
10. הנהג יכול להגיש ערעור על הפסילה בפני בית המשפט המוסמך לדון בעבירה ובית המשפט רשאי לקצר/להאריך את הפסילה עד לגמר בירור הדיון או לבטל אותה, בתנאים או בלי תנאים.
11. רשות הרישוי מטעם צה"ל רשאית לתת לאדם שנפסל רשיון נהיגה אזרחי שעה שהוא משמש בתפקיד צבאי בלבד, אם הרשות משוכנעת כי הדבר דרוש לצורך צבאי דחוף ומוגדר. רשיון זה לא יינתן אם הפסילה נבעה מתאונת דרכים בה נהרג אדם, או במקרה של תאונת פגע וברח (על פי סעיף 64(א)). מכאן, ששוטר יכול לפגוש נהג חייל שנפסל, הנוהג ברכב צבאי על פי סעיף זה.

פעולות השוטר המזהה עבירה מהתוספת הרביעית

הטיפול בפסילה מנהלית

בגין תאונת דרכים שבה נחבל אדם או נגרם נזק לרכוש

שוטר המטפל בתאונת דרכים שבה נחבל אדם או נגרם נזק לרכוש, יפעל על פי הנהלים בטיפול הסייר בתאונת דרכים. כאשר לא מדובר רק ב"החלפת פרטים", יש ליטול את רשיון הנהיגה של הנהג המעורב, שמסתמנת אשמה נגדו ולזמנו בתוך 3 ימים (על אותו טופס כמו בפסילה על עבירה מהתוספת הרביעית) לשימוע על פסילה מנהלית בפני המוסמך לפסול בגין תאונות דרכים.

הטיפול בפסילה מנהלית בגין תאונת דרכים שבה נהרג אדם

שוטר המטפל בתאונת דרכים שבה נהרג אדם יפעל על פי הנהלים בטיפול הסייר בתאונת דרכים. ובנוסף, יש ליטול את רשיון הנהיגה של הנהג המעורב, שמסתמנת אשמה נגדו ולזמנו בתוך 3 ימים (על אותו טופס כמו בפסילה על עבירה מהתוספת הרביעית) לשימוע על פסילה מנהלית בפני המוסמך לפסול בגין תאונות דרכים.

סמכות קצין בפסילה מנהלית בעבירות על התוספת הרביעית

לפקודת התעבורה

- א. **חובת שימוע:** החלטה על פסילה תינתן לאחר שניתנה לנהג או לבא כוחו הזדמנות לטעון טענותיו. הקצין ירשום בקצרה את טענות הנהג/בא כוחו, ההחלטה תועלה בכתב ותצורף לדוח שבגיניו זומן הנהג לשימוע.
- ב. השימוע יכול שיבוצע במקום ביצוע העבירה (בפסילה על אתר).
- ג. הוחלט (בהחלטה שתעלה אף היא בכתב) שלא לפסול את רשיון הנהיגה – יוחזר רשיון הנהיגה לנהג ותאריך ההזמנה לדין ישונה, במידת הצורך, לתאריך הקבוע לדוחות רגילים.
- ד. לא הוחלט על פסילת רשיון הנהיגה עד לתאריך ושעת הזמנת הנהג לדין, יוחזר הרשיון לבעליו, אלא אם היו נסיבות מיוחדות שחייבו הארכת התקופה אותה יציין מפקד היחידה על העתק שנשאר בידי התובע.

ה. אמות המידה שיש לקחת בחשבון בעת דיון על פסילה מנהלית הן:

1. הרשעות קודמות של הנהג.
2. מידת הסיכון שגרם לעצמו ולאחרים.
3. חומרת העבירה והשפעה של גורמים אחרים (נהגים ודרך).
4. עניין ציבורי או עדיפות של היחידה במלחמה בעבירה מסוימת.
5. נסיבות מיוחדות.

הערות:

- α נהג יכול להיעזר בעורך דין במהלך השימוע. אך אין מקום לדחות מועד השימוע בהתאם ללוח הזמנים של עורך הדין.
 - α אין לבצע שימוע למי שלא יתייצב, אף אם שלח את עורך דינו.
 - α אין לבצע שימוע טלפוני.
 - α על מנת למנוע טענה בדבר ייצוג או אי ייצוג של הנהג ע"י עורך הדין המופיע לשימוע, יש לקבל במעמד השימוע ייפוי כוח מאת עורך הדין לייצוג הנהג בשימוע.
- ו. החליט הקצין הממונה לפסול את רשיון הנהיגה = יכין צו פסילה (טופס מ-4123) ויחתום עליו. על העתקי הדוח הנשלחים למענ"א ולתובע ירשום בדיו אדומה את המילה "פסילה" ויוודא הזנת נתוני הפסילה במחשב.
 - ז. לאחר חתימת צו הפסילה, יימסר הצו לנהג, אשר יחתום על החלק התחתון של העתק הצו. העתק מצו הפסילה יצורף לעותק הדוח הנמסר לתובע.
 - ח. לא הופיע הנהג בלשכת התנועה בפני קצין המשטרה במועד שזומן אליו, רשאי קצין המשטרה לפסול אותו מלהחזיק ברשיון הנהיגה בהיעדרו והפסילה תחול ממועד מתן ההחלטה.
 - ט. החלטות בדבר פסילה מנהלית, שניתנו בהיעדר הנהג, יועברו מיידית למזכירות לשכת התנועה. נהג שלא הופיע לזימון והתקשר טלפונית למזכירות יחידת התנועה, תימסר לו הודעה בדבר החלטת הקצין.
 - י. מן הראוי להדגיש, כי אין לעכב מסירת המידע לנהג שהתקשר כאמור, שכן פסילה שהטיל קצין משטרה תחל ממועד מתן ההחלטה.
 - י. ביקש נהג שרשיונו ניטל, כי הדיון בדבר פסילת רשיונו ייערך בפני קצין משטרה ביחידת תנועה הקרובה למקום מגוריו ולא ביחידת התנועה בה נעברה העבירה, יש להבהיר לו כי עליו לפנות בבקשה כזאת לקצין התנועה שמצוין בזימון.

- יא.** פנה הנהג לקצין האת"ן בבקשה להעביר את הדיון בדבר הפסילה ליחידת התנועה הסמוכה למקום מגוריו, והמרחק בין מקום מגוריו ליחידת התנועה שבאזורה בוצעה העבירה עולה על 100 ק"מ, יתאם קצין האת"ן שינוי מקום הזימון עם קצין האת"ן ביחידה הסמוכה למקום מגורי הנהג.
- יב.** במקרים המצוינים לעיל, יועברו העתקי כל המסמכים, כולל הדוח ועותק הזימון בפקס ליחידת התנועה הנוגעת בדבר.
- יג.** רשיון הנהיגה שנפסל יועבר אל מזכירות הלשכה ויישמר על פי תאריך ההחזרה הצפוי. פרטי הפסילה ירשמו בפנקס פסילות.
- יד.** במקרים בהם מדובר בנהג שהוא חייל ברכב צבאי, תינתן ההחלטה על אתר. החליט הקצין המוסמך לפסול הנהג, יחתום על צו הפסילה, אליו יצורף הדוח הפנימי ויוזן למחשב. הודעה על פסילת הנהג תועבר באופן מיידי לקצין משטרה צבאית אזורי בצירוף הדוח הפנימי ועותק צו הפסילה והרשיונות האזרחי והצבאי שנתפסו. דיווח על כך יועבר גם לרמ"ד עבירות/ענף שיטור ומבצעים/מקמצ"ר/צה"ל. ההעברה תבוצע לאחר רישום ביומן פסילות. אם החליט קצין המשטרה שלא לפסול – יועבר הדוח הפנימי למקמצ"ר/ענף שיטור ומבצעים/רמ"ד עבירות.
- טו.** הוגשה לביהמ"ש בקשה להחזרת רשיון נהיגה שנפסל – תועבר הבקשה עם הדוח וכל המסמכים הנלווים ללשכת התביעות לצורך הדיון בבקשה.
- טז.** על כל החלטה של ביהמ"ש להחזיר רשיון נהיגה, לקצר או להאריך תקופת הפסילה, התובע ידווח על כך מיידי ללשכת התנועה – לרכז אשר יציין עובדה זו בפנקס הפסילות, וידאג להזנת עדכון הפסילה במחשב.
- יז.** באם תוך 30 יום לא הוגש התיק לביהמ"ש, או לא הוגשה בקשה להארכת תקופת הפסילה – יוחזר הרשיון לנהג ביד, אם הנהג לא בא לבקשו תוך 14 יום לאחר תום תקופת הפסילה, ישלח הרשיון לכתובתו בדואר רשום.
- בתחומי המרחבים של יש"ע ניתן לשלוח הרשיון בדואר בתיאום עם הנהג שנפסל.
- יח.** במקרה בו נשפט הנהג לפני תום הפסילה המנהלית, בין אם הנהג הפקיד רשיונו ובין אם טרם הפקיד, תם ההליך המנהלי והפסילה המנהלית מבוטלת. על כן, בכל מצב שבו לא הפקיד הנהג את רשיונו לאחר שנפסל, באחריות רכוז היחידה לעקוב אחר מועד המשפט בדוח, ולעדכן מחשב משטרת ישראל בהתאם.
- יט.** אין להחזיר רשיון נהיגה שנפסל לפני שנערכה בדיקה במסוף על מנת לוודא כי הנהג לא נפסל בגין עבירה/תאונה אחרת. התברר כי הנהג פסול בגין תיק בית משפט אחר,

יועבר רשיון הנהיגה על ידי הרכז בצירוף מזכר למזכירות בית המשפט בו נפסל, תוך ציון עובדה זו בפנקס הפסילות.

כ. נשפט הנהג בדוח בגינו נפסל מנהלית והוטל עליו עונש פסילה ע"י בימ"ש, והרשיון עדיין מצוי ברשות היחידה, יועבר רשיון הנהיגה ע"י הרכז למזכירות ביהמ"ש בצירוף מזכר, תוך ציון עובדה זו בפנקס הפסילות ויעדכן המחשב במידת הצורך.

סמכות קצין בפסילה מנהלית בתאונות דרכים

* פסילה מנהלית בגין תאונת דרכים שבה נחבל אדם או נגרם נזק לרכוש – פסילה ל-60 יום.

א. אירעה תאונת דרכים שבה נחבל אדם או נגרם נזק לרכוש – יתפוס החוקר האחראי את רשיון הנהיגה ויצרפו לתיק.

ב. ככלל, הנהג יוזמן בתוך 3 ימים לשימוע על פסילה בפני המוסמך לפסול בגין ת"ד. במקרים בהם הייתה מניעה לביצוע הפסילה, כגון נהג מאושפז, ולא ניתן לבצע שימוע/ליטול רשיון, רשאי רמת"ד, בסמוך למועד המניעה, להורות בהחלטה מנומקת על פסילה מנהלית של רשיון נהיגה.

ג. **אמות המידה להחלטה על הפסילה הן:**

- 1) הרשעות קודמות לנהג וותק בנהיגה.
- 2) תוצאות התאונה (חומרת הפגיעה, מספר נפגעים וסוג הנפגעים).
- 3) נסיבות התאונה (רשלנות בולטת).
- 4) עניין ציבורי מיוחד בתאונה.
- 5) חומרת העבירה (אי מתן זכות קדימה, עקיפות וסטיות מסוכנות, מהירות, נסיעה לאחור).
- 6) מעורבות סמים ואלכוהול.
- 7) ליקויים חמורים ברכב שגרמו לתאונה.
- 8) נהיגה ברכב ללא רשות הבעלים.
- 9) מידת הסיכון לציבור.

ד. ניתנה החלטה שלא לפסול את רשיון הנהיגה, משום שלא היה יסוד להאמין כי יוגש כתב אישום נגד הנהג, או שהמקרה אינו עומד בקריטריונים המפורטים לעיל, יוחזר הרשיון בתוך 48 שעות מעת התפיסה.

- ה. **חובת שימוע:** כל החלטה בדבר פסילה מנהלית תנומק ע"י הקצין הפוסל ותרשם בטופס השימוע. ככלל, תובא החלטת הפסילה על נימוקיה בפני הנפסל ותינתן לו או לבא כוחו הזדמנות לטעון טיעוניו טרם ייחתם צו פסילה. החלטה על פסילת רשיון נהיגה וכל עדכון יוזנו למחשב.
- ו. צו הפסילה ייחתם ע"י הקצין המוסמך ויימסר לנהג לאחר שיזוהה. הנהג יוחתם על עותק צו הפסילה והעותק הצהוב יתויק בתיק החקירה בחלק של המסמכים. דבר הפסילה יוזן למסוף.
- ז. החליט בימ"ש להחזיר רשיון נהיגה שנפסל מנהלית – יוחזר הרשיון מייד ומחשב משטרת ישראל יעודכן מיידיית ע"י המטפל.
- ח. היחידה תנהל פנקס רישום כרונולוגי של פסילת רשיונות הנהיגה. בפנקס זה יירשמו הפרטים : מס' תיק החקירה, שם הנהג, תאריך פסילה ותאריך סיום פסילה.
- ט. החלטה בדבר פסילה תחול גם על רשיון נהיגה צבאי הנספח לרשיון הנהיגה ודיווח על כך יישלח לרשות הרישוי של צה"ל בטופס 4123/א בצירוף הספח.
- י. פסילת רשיון נהיגה אזרחי של שוטר תיחשב אוטומטית לפסילת רשיון הנהיגה המשטרתי ותדווח למפקד יחידת הרישום שבה משרת השוטר.
- יא. אין להחזיר רשיון נהיגה שנפסל לפני שנערכה בדיקה במסוף, על מנת לוודא כי הנהג לא נפסל בגין עבירה/תאונה אחרת.

פסילה מנהלית בגין תאונת דרכים שבה נהרג אדם –

פסילה ל-90 יום

- א. אירעה תאונת דרכים שבה נהרג אדם – יתפוס החוקר האחראי את רשיון הנהיגה ויצרפו לתיק. הנהג יוזמן לקצין האחראי בתוך 3 ימים מתפיסת רשיונו, לשימוע על פסילה מנהלית.
- ב. היה לקצין המוסמך יסוד להאמין, על בסיס הראיות הראשוניות שנאספו בתיק עד לאותו מועד, שיוגש כתב אישום – יפסול את הנהג מלהחזיק רשיון נהיגה לתקופה של 90 יום מיום מסירת הצו.
- במקרים בהם הייתה מניעה לביצוע הפסילה, כגון נהג מאושפז ולא ניתן היה לבצע שימוע/ליטול רשיון, רשאי רמת"ד, בסמוך למועד הסרת המניעה, להורות בהחלטה מנומקת על פסילה מנהלית של רשיון נהיגה.

- ג. אמות המידה לפסילה הן : נהרג אדם כתוצאה מהתאונה ויש יסוד להאמין כי יוגש נגדו כתב אישום.
- ד. מצא הקצין המוסמך כי אין יסוד להאמין כי יוגש כתב אישום, יחזיר את רשיון הנהיגה לנהג. נימוקי ההחלטה יירשמו על כריכת התיק.
- ה. החליט הקצין האחראי לפסול מנהלית את רשיון הנהיגה ל-90 יום – יפעל כמפורט בפסילת רשיון ל-60 יום.

